

EXAMENTRAINING 2025

**Pincode 7de ed.
Hfd. 1 t/m 8**

VOORBEREIDING OP HET EXAMEN

- Maak een goede planning en begin ruim op tijd met leren (boekje).
- Leer theorie (niet alleen de begrippen) én oefen met de opgaven.
- Gebruik de website: www.lerenvoorhetexamen.nl
- Gebruik ook: www.economania.nl (uitwerkingen, filmpjes ...)
- Oefen voldoende met oude examens én kijk ze na.

TIJDENS HET EXAMEN

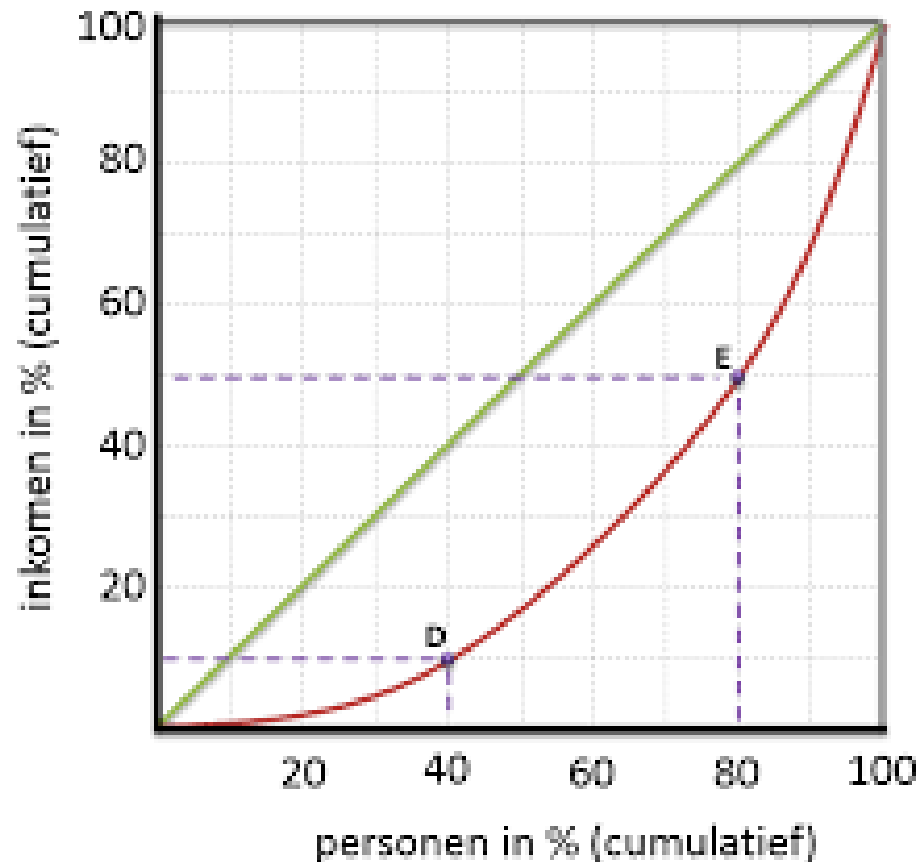
- Lees altijd de vraag goed voordat je begint.
- Begrijp je de vraag niet, lees die dan rustig opnieuw.
- Schrijf altijd al je berekeningen op.
- Rekenmachine instellingen
 - **Niet afronden** SHIFT + CLR → kies 3 (*nu zijn alle andere instellingen gewist*)
 - Nederlandse notatie (punten en komma's):
<https://www.youtube.com/watch?v=SPHFxM5DiiU>
- Je mag een Nederlands woordenboek gebruiken, zelf meenemen.
- Beantwoord alle vragen.

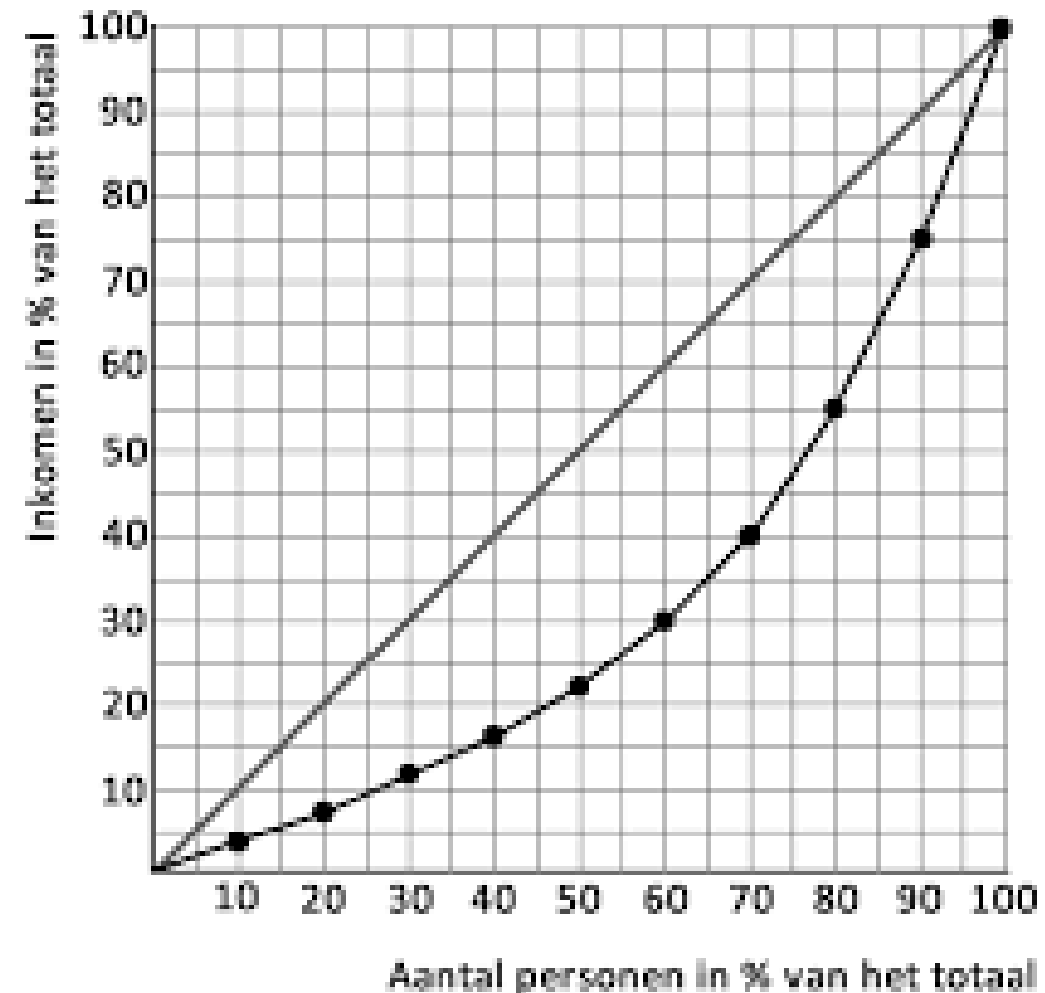
HFD. 1 INKOMEN EN WELVAART

- Personele inkomensverdeling

Lorenzcurve

bij het voorbeeld

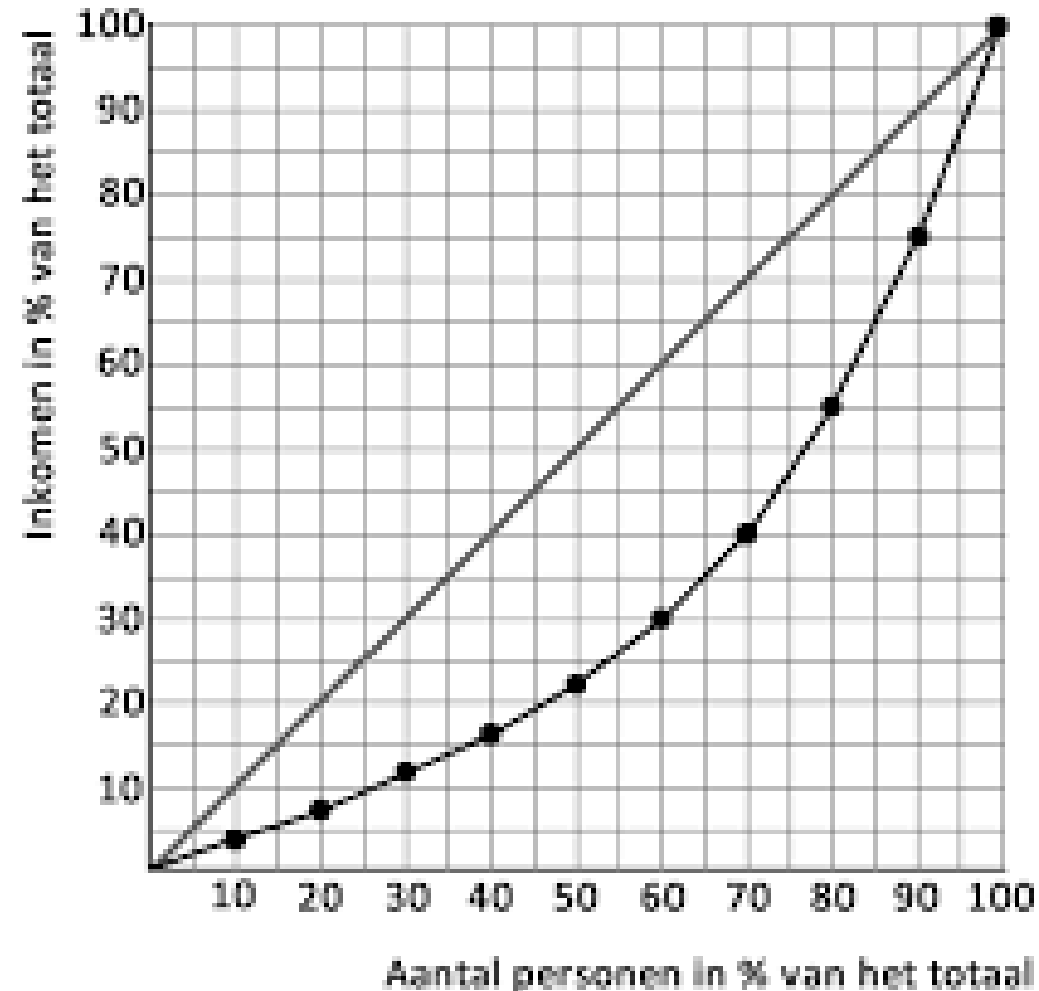

HFD. 1 INKOMEN EN WELVAART

- Even oefenen:
- Hoeveel % van het nationaal inkomen komt terecht bij de armste 50% mensen?
- Hoeveel % van het nationaal inkomen komt terecht bij de rijkste 10% mensen?

Lorenzcurve

bij het voorbeeld

HFD. 1 INKOMEN EN WELVAART

- **Inkomen per hoofd** = nationaal inkomen : aantal inwoners

Voorbeeld

Nationaal inkomen = 590 miljard; aantal inwoners = 15,6 miljoen

Nationaal inkomen per hoofd = 590.000 miljoen : 15,6 miljoen = 37.820,51

- **Indexcijfer** = nieuw getal : getal in basisjaar x 100

Indexcijfer geeft een verandering weer ten opzichte van het basisjaar (= 100). *Indexcijfer = 106 stijging van 6%; indexcijfer = 98 daling van 2%*

HFD. 1 INKOMEN EN WELVAART

- **Koopkracht** = hoeveel goederen en diensten kun je kopen met jouw inkomen?
- **Inflatie** = algemene stijging van de prijzen in procenten

Stel je inkomen stijgt met 5% en de inflatie is 11% dan kun je dus minder kopen. Je koopkracht is gedaald met $5 - 11 = -6$

Dus 6 procent gedaald

Je **reële inkomen** is dus met 6% afgenomen (reëel = werkelijk)

En je **nominale inkomen** is met 5% gestegen (**nominaal**=zoals je het **noemt**)

DOEKOE

HFD. 2 GELD GENOEG?

- Soorten uitgaven:

- dagelijkse uitgaven – vaste lasten – incidentele uitgaven

Je gaat **budgetteren** = overzicht verwachte inkomsten en uitgaven

Of je gaat **reserveren** = geld apart leggen (sparen voor een doel) voor een grote incidentele uitgave

Je kunt ook **sparen uit voorzorg** of **sparen voor de rente** (inkomen)

HFD. 2 GELD GENOEG?

- **Weer even oefenen:**
- **dagelijkse uitgaven**, bijvoorbeeld:
- **vaste lasten**, bijvoorbeeld:
- **incidentele uitgaven**, bijvoorbeeld:

Je wil over 2 jaar een auto kopen voor 6000 euro.

Hoeveel moet je per maand reserveren om de auto straks te kunnen kopen?

HFD. 2 GELD GENOEG?

- **Samengestelde rente** ofwel rente op rente
- **Alles blijft op dezelfde rekening staan!**

Voorbeeld (*blz. 47 en 48*)

Jaar 1: Saldo + rente = saldo eind jaar 1

Jaar 2: Saldo eind jaar 1 + rente = saldo eind jaar 2

Enkelvoudige rente

De rente gaat steeds naar een andere rekening. Het beginsaldo blijft steeds gelijk

Voorbeeld

Jaar 1: Rente over het saldo = renteopbrengst jaar 1

Jaar 2: Rente over het saldo = renteopbrengst jaar 2

De renteopbrengst is steeds hetzelfde. Je krijgt dus geen rente op rente!

HFD. 2 GELD GENOEG?

- **Oefenen**
- **Samengestelde rente** ofwel rente op rente
- **Alles blijft op dezelfde rekening staan!**

Je hebt 10.000 euro op je rekening en je krijgt 3,8% rente

Wat is de renteopbrengst na 3 jaar (is ook max op examen)?

Enkelvoudige rente

De rente gaat steeds naar een andere rekening. Het beginsaldo blijft steeds gelijk

Voorbeeld

Je hebt 10.000 euro op je rekening en je krijgt 3,8% rente

Wat is de renteopbrengst na 3 jaar (is ook max op examen)?

HFD. 2 GELD GENOEG?

- Je kunt ook **lenen**. Je maakt dan **kosten**. Dit noem je **kredietkosten**.
- Kredietkosten = extra kosten boven het geleende bedrag

Termijn betaling = rente + aflossing

Voorbeeld:

Je leent 10.000 en je moet dit in 11 termijnen van 1000 terugbetalen.

Wat zijn dan de kredietkosten?

HFD. 2 GELD GENOEG?

Hoeveel weken heeft een jaar?

Hoeveel kwartalen heeft een jaar?

Hoeveel dagen heeft een jaar?

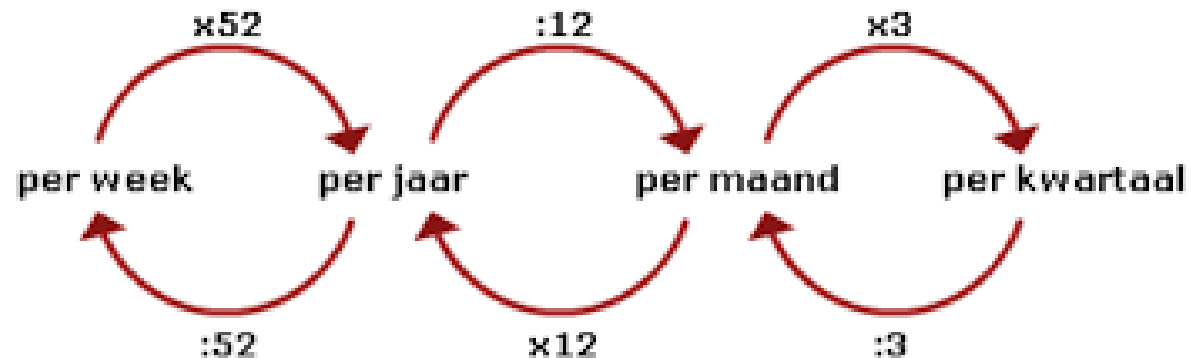

HFD. 2 GELD GENOEG?

- **Reservering per maand** = $(\text{nieuwe aanschafprijs} - \text{restwaarde}) : \text{aantal maanden}$

De reservering *per maand* is het bedrag dat je *per maand* opzij moet leggen om een vervangend product te kopen.

- **Omrekenen van week → maand**

HFD. 3 BEN JIJ ONDERNEMEND?

Inkoopprijs → verkoopprijs → consumentenprijs

Inkoopprijs 100%

Brutowinstmarge + 30% + (dit is een voorbeeld!)

Verkoopprijs 130%

Verkoopprijs 100% 100%

Btw + 9% + 21% +

Consumentenprijs 109% 121%

Verkoopprijs = prijs exclusief btw

HFD. 3 BEN JIJ ONDERNEMEND?

- **Kostprijs per product** =
$$\frac{(\text{totale vaste kosten} + \text{totale variabele kosten})}{\text{aantal producten}}$$

- **Afschrijving** =
$$\frac{(\text{aanschafprijs} - \text{restwaarde})}{\text{aantal gebruiks jaren}}$$

Afschrijven = waardedaling

HFD. 3 BEN JIJ ONDERNEMEND?

■ **Arbeidsproductiviteit** =

totale productie in een periode : aantal werkenden

Hoe verhoog je de arbeidsproductiviteit?

- ✓ Technologische ontwikkeling
- ✓ Scholing
- ✓ Betere arbeidsverdeling
- ✓ Prestatiebeloning

Meer mensen is fout!!! (want dan gaat de productie per werknemer niet omhoog!! Snap je!)

HFD. 3 BEN JIJ ONDERNEMEND?

Omzet = verkoopprijs x afzet

Afzet = aantal verkochte goederen

Inkoopwaarde = inkoopprijs x afzet

Bedrijfskosten = alle kosten behalve
voor de inkoopkosten zoals
huur, loonkosten, reclame,
verzekeringen enz.

Alle bedragen zijn exclusief btw.

Omzet

Inkoopwaarde -

Brutowinst

Bedrijfskosten -

Nettowinst

HFD. 4 WERK AAN DE WINKEL!

■ Productiesectoren →

- Primaire sector (landbouw en visserij en grondstoffen) **materiaal uit de aarde**
- secundaire(fabrieken/industrie en ambachten, de bouw) **maakt er iets van**
- tertiaire(dienstverlening commercieel) **verkoopt het**
- quataire(dienstverlening niet commercieel) **ten behoeve van de maatschappij**
- Noem van elke sector een voorbeeld
- Noem een voorbeeld en vraag een klasgenoot welke sector het betreft

HFD. 4 WERK AAN DE WINKEL!

- Aanbod van arbeid (werknemers en werkzoekenden) = beroepsbevolking
- Vraag naar arbeid (werkgevers) = werkgelegenheid ('gevulde' banen + vacatures)
- **Krappe arbeidsmarkt**
 - Aanbod van arbeid < vraag naar arbeid
 - Werknemers hebben meer macht, en zullen meer loon (prijs van arbeid)
 - Loon-prijsspiraal

HFD. 4 WERK AAN DE WINKEL!

- **Conjuncturele werkloosheid** → dalende vraag naar goederen (bestedingen), tijdelijk
- **Structurele werkloosheid** → verandering van productieproces, permanent
- **Seizoenswerkloosheid** → werkloosheid in bepaalde seizoenen
- **Fricctie werkloosheid** → tussen 2 banen in, na je studie
- **Regionale werkloosheid** → werkloosheid in bepaalde regio's

Leg in je eigen woorden conjuncturele werkloosheid uit

Doe dit ook voor structurele werkloosheid

HFD. 5 HOE WERKT DE OVERHEID?

- **Begrotingstekort** → inkomsten < uitgaven
 - Wat dan?
 - meer inkomsten (hogere belasting)
 - minder uitgaven (= bezuinigen)
 - Geld lenen (= staatsschuld stijgt en geld lenen kost geld!)
- **Sociale zekerheid** = sociale verzekeringen + sociale voorzieningen
 - Sociale verzekeringen betaald met premies (actieven)
 - Sociale voorzieningen betaald met belastingen

HFD. 5 HOE WERKT DE OVERHEID?

- **Directe belastingen** → belastingen die je rechtstreeks aan de overheid betaalt zoals belastingen over je inkomen, winst en vermogen
- **Indirecte belastingen** → belastingen die je via de winkelier aan de overheid betaalt
- **Noem voorbeelden van directe en indirecte belastingen**

HFD. 6 IEDEREEN BETAALT BELASTING

- **Belastingbeginselen:**

- Draagkrachtbeginsel (inkomstenbelasting)

De breedste schouders dragen de zwaarste lasten

- Solidariteitsbeginsel (sociale zekerheid, zorgtoeslag)

We zorgen voor elkaar, we laten niemand in de steek!

- Profijtbeginsel (wegenbelasting)

De gebruiker betaalt

- LET OP GEEN BEREKENINGEN GEVRAAGD HIEROVER

- **Nivellering** (inkomensverschillen kleiner maken)

- **Progressief belastingtarief** → hoe meer inkomen, hoe hoger het belastingtarief of hoe meer inkomen hoe meer je procentueel moet afdragen

HFD. 7 NEDERLAND EN HET BUITENLAND

- **Open economie** (Nederland, veel import én veel export)
- **Betalingsbalans** → overzicht van alle betalingen aan (import) en ontvangsten uit (export) het buitenland
- **Afspraken EU landen** →
 - vrij verkeer van goederen en diensten (handel)
 - vrij verkeer van mensen
 - vrij verkeer van kapitaal

HFD. 7 NEDERLAND EN HET BUITENLAND

- **Protectiemaatregelen** → om je eigen (afzet)markt te beschermen

- Invoerrechten (of douanerechten of importheffing)
- Contingentering (of importquota)
- Invoerverbod
- Exportsubsidie

Protectie = beschermen!

- **Internationale concurrentiepositie** → goede kwaliteit tegen de beste prijs. Voor land als NL (open economie) is dit heel belangrijk.
- Concurrentiepositie verbeteren gaat altijd via prijs of kwaliteit!

HFD. 8 ONTWIKKELINGSLANDEN

- **Monocultuur** → een of enkele exportproducten, meestal landbouw producten.
- Door de monocultuur zijn ontwikkelingslanden erg kwetsbaar, als de oogst mislukt of de vraag op de wereldmarkt neemt af, dalen de exportinkomsten ook.
- **Ruilvoet** → verhouding tussen de prijs van exportproducten en prijs van importproducten. Als de prijs van **importproducten heel hoog** is en de prijs van **exportproducten laag** dan is sprake van een **slechte ruilvoet**. Meestal geldt dit voor ontwikkelingslanden.
- **Buffervoorraden** → worden gebruikt om de prijs stabiel te houden. Je houdt dan een voorraad aan zodat je niet alle producten op de markt brengt. Dit zorgt ervoor dat de prijs niet te laag wordt door het grote aanbod. Speculanten doen dit ook!.....dan verdienen zij meer....

VRAGEN?

- Ga aan de slag met een oud examen.